

M O G Y O R Ó D

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

MOGYORÓD

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

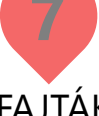

photo: Robert Nemeith

Panadea.com

TARTALOMJEGYZÉK

		1
		BEVEZETÉS
6. oldal		
		2
		MOGYORÓD BEMUTATÁSA
8. oldal		
		3
		ÖRÖKSÉGÜNK
14. oldal		
		4
		TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK
26. oldal		
		5
		AJÁNLÁSOK
34. oldal		
		6
		JÓ PÉLDÁK
52. oldal		
		7
		JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK
56. oldal		

BEVEZETÉS

A település arculatának alakulása minden lakójának ügye, hiszen az arculatot az egyenként megépített épületek összképe, együttese határozza meg. Ezért a házépítés nem csupán az építető magánügye, hanem a település lakóival való közösség felvállalása is attól a pillanattól kezdve, hogy az építés helyszínét kiválasztotta.

Ha egy utcában a meglévő egységes hangulatú házak közé bekerülnek elütő tömegű, arányú, színű házak, akkor az utca világa zavaros lesz, mint egy olyan zenekar, amelyikben néhány hamis hangszer más darabot játszik, mint a többi. Ezzel szemben, ha a településrész sajátos jellegét felismerő, azt közösen felépítő házak állnak együtt, az olyan, mint amikor az összehangolt hangszerek egy zenemű különböző dallamait szólaltatják meg eggyé olvadva. A község vezetése hozhat bármilyen szigorú szabályokat az építkezésekre vonatkozóan, az kevés lesz az összhang megteremtéshez, mert az az egyes építkezők arculati döntésein múlik. A közösen kialakított arculat végeredményben minden egyes építkezőnek feladata és élménye is!

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

Mogyoród sajátos arculatának alakításához kíván segítséget nyújtani ez a kézikönyv a településen építkezők, a tervezők és a község vezetői számára is. Ismerteti, bemutatja a település megkülönböztethető karakterű területeit és karakterüknek meghatározó összetevőit, sajátos tulajdonságait és építészeti értékeit. Ha a település lakói nem ismerik ezeket, akkor idegen építési szokások bűvöletébe kerülnek, és az egyedinek gondolt szokatlan épületekkel szétfeszítik a település sajátos szövetét. Azonban, ha Mogyoród lakói felismerik és megszeretik lakóhelyük karakterét, értékeit, akkor tudatosabban tudják felvállalni az összhangba való illeszkedést.

Az arculati kézikönyv jó példákon keresztül mutatja be a már kialakult részekben a karakterhez illő, a kevésbé jellegzetes településrészekben a kívánatos arculathoz irányt mutató megoldásokat.

MOGYORÓD BEMUTATÁSA

FÖLDTAN, ELHELYEZKEDÉS

Mogyoród község a Cserhát dél-keleti nyúlványánál a Gödöllői dombság egyik völgyében települt. A védett völgyben álló házakat természetes bástyaként vették körül a hegyoldalak, északon a Nagy- homok hegy déli lejtője, délen a Szent-István hegy fákkal borított hegyoldala, délkelten a Somlyó hegy lankái. Két patak ered a falu területén, a csíkvölgyi forrásból eredő Mogyoródi-patak és a Püspök forrástól induló Sződrákosi- patak. A Mogyoródi patak számos kisebb vízfolyást egyesít - a Fóti úton áthaladva a Kútvölgyi vízfolyás éri el, később a Kerek-tó felől jövő vizek - s a falutól nyugatra Fóton át folyik a Duna felé. A Kerek tó és a Szent-Jakabi tó gyűjti össze a helyi felszíni vizeket.

Az északnyugat-délkelet irányú dombok között, az alacsony hajlású domboldalakon termékeny szántók, jó minőségű homokos földek találhatók. A termőterületeken régebben mogyoró, gyümölcs és szőlő ültetvények voltak. Ma a még megmaradó mezőgazdasági művelést a gabonatermelés jellemzi.

A nagyközség két kistáj területén helyezkedik el. Nagyobb részt a Gödöllői-dombság természetföldrajzi kistáj része, aminek határai – természetes módon - nem a közigazgatási határokhoz igazodnak. Kisebb részben a Pesti-hordalékkúpsíkság területén fekszik.

Természetföldrajzi adottsága meghatározza talajadottságait is.

A Gödöllői-dombság kistáj 130 és 344 m közötti tengerszint feletti magasságú. Területe sakkáblaszerűen összetöredezett és különböző mértékben kiemelkedett dombvidék. Többnyire kipreparált karbonátos felszínnek, miocén homokkőből és kavicsból álló képződmények fedik. Legnagyobb részét nagy vastagságú lösztakaró borítja. A peremterületeken helyenként futóhomok is megtalálható. Sekélyföldtanára a negyedkori üledékek a jellemzőek, melyet áthalmazott lösz és homok alkot, egymástól vertikálisan és horizontálisan is elszigetelt agyagos lencsékkel. A felszínhez közel homokosabb rétegeket találhatunk, melyen rozsdabarna erdőtalajok alakultak ki, a művelés hatására az erodáltság különböző formáival és erős antropogén hatás nyomaival maradt fenn.

Domborzati viszonyok, Topográfia

forrás: tajeretktar.hu

A Pesti-hordalékkúpsíkság tengerszint feletti magassága 84 és 251 méter között változik. Felszíni formáinak döntő többsége a folyóvizek eróziós és akkumulációs tevékenységéhez kapcsolódik. Az ártéri síkság domborzattípusát tekintve enyhén hullámos síkság. A táj szinte egésze síkság, fő formálója a Duna, helyenként néhány tektonikus kiemelkedés, illetve homokdomb élénkíti a felszínt. Mogyoródon is a Duna idősebb teraszszigetei jellemzőek, amelyek a Duna hordalékából alakultak ki. Ezt a felszínen a homok jelzi. A homokhordalékon képződött talajok itt is gyenge termékenységűek, többnyire humuszos homok. Csak kisebb területen találhatóak, mert a Gödöllői dombsághoz kapcsolatot jelentő változatok löszös agyagon képződtek, homokos vályog összetételűek és kedvezőbb termékenységűek.

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

ÉGHAJLAT

A térség éghajlata átmeneti, nem mondható sem alföldi jellegűnek, sem hegyvidékinek, az éghajlati elemek változatossága jellemző. A kettősség alapvetően a dombvidék északi és déli része között figyelhető meg, ennek eredményeképpen sajátos mezoklíma alakult ki a térségben. Az északi területek, ahol Mogyoród is fekszik, éghajlata mérsékelten hűvös – mérsékelten száraz. Itt évi középhőmérséklet 9,5–9,7 °C. Az évi napfénytartam 1950 óra körül van, illetve északon ez alatt. Az évi csapadék mennyisége 600 mm.

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

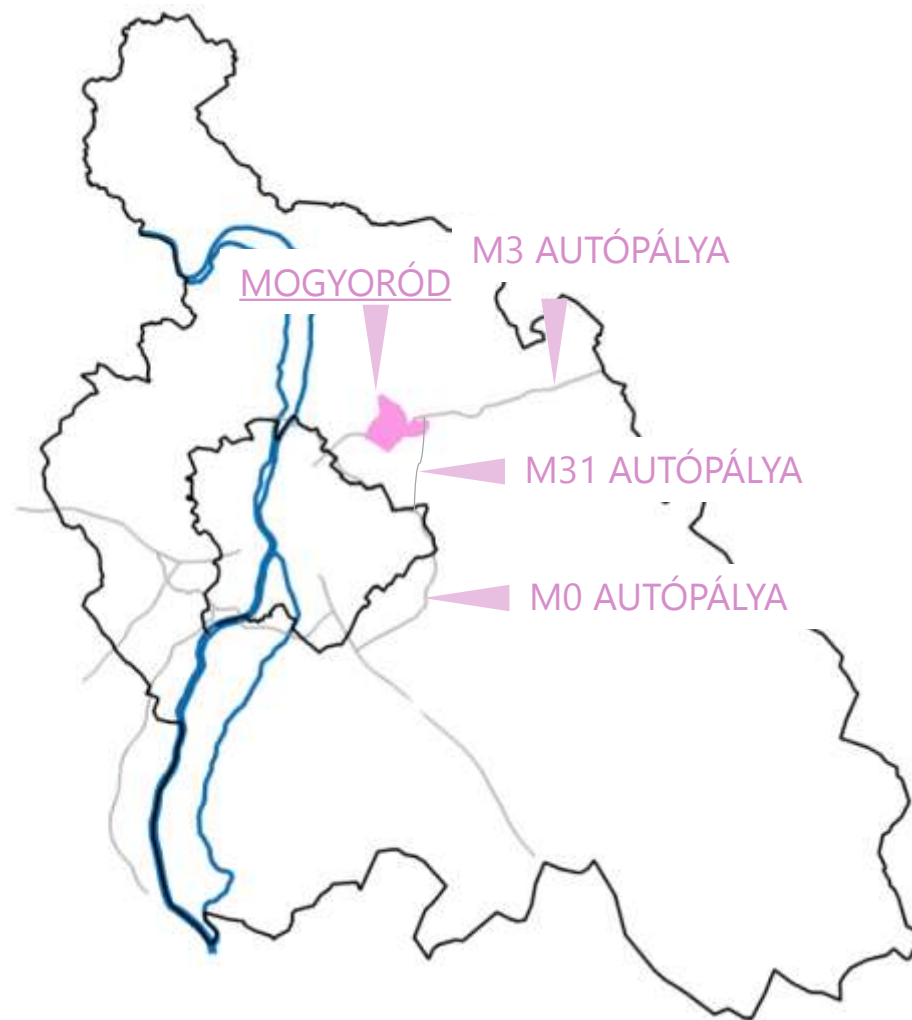

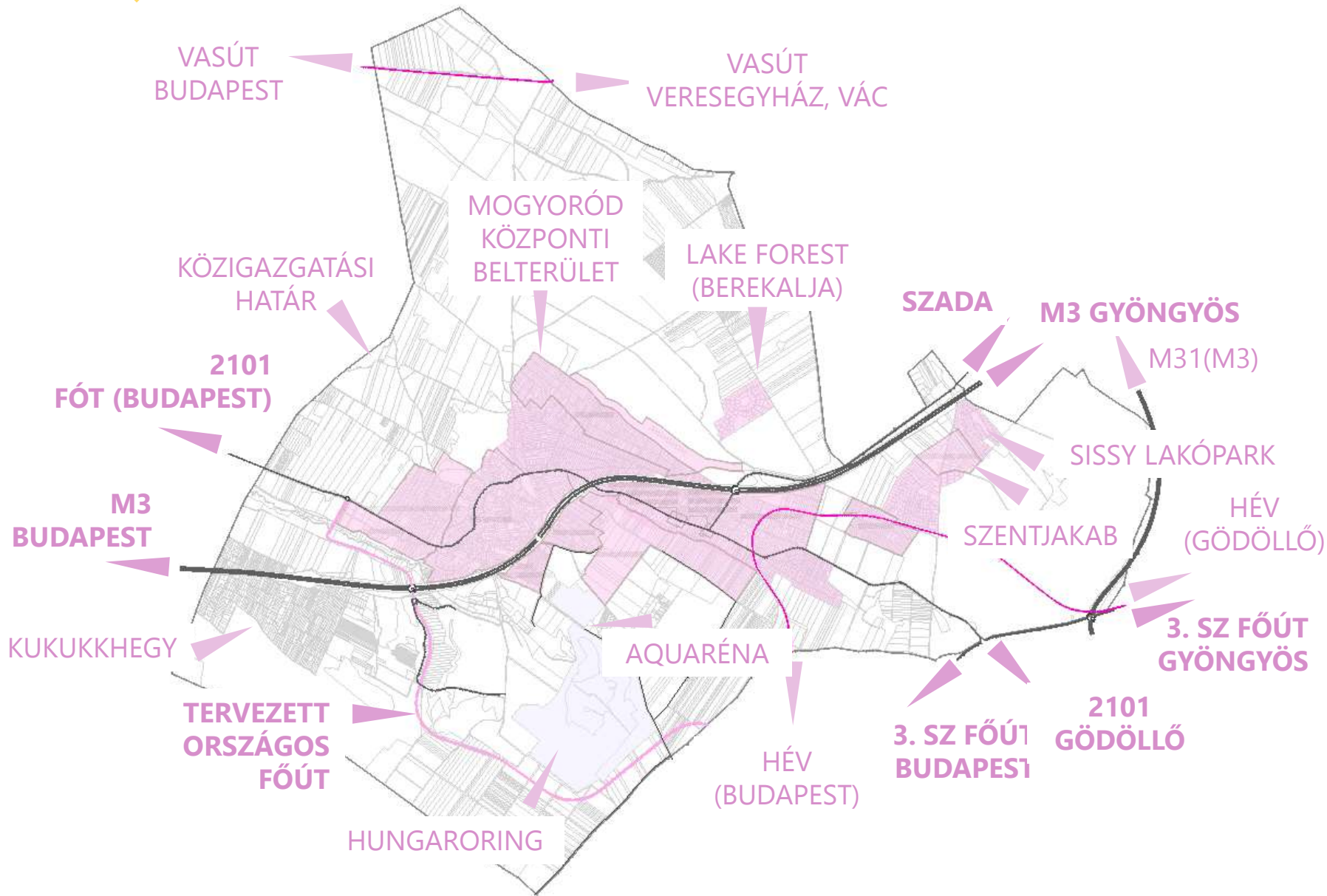
TÉRSÉGI ELHELYEZKEDÉS

Mogyoród a Fővárostól mintegy 20 km-re északkeletre fekvő település Pest megye területén. A nagyközség annak ellenére, hogy Gödöllővel szomszédos, a Dunakeszi kistérség tagja. A Dunakeszi kistérségbe 4 település (Dunakeszi, Fót, Göd, Mogyoród) tartozik, amelyek mindegyike a Budapesti Agglomeráció hivatalos lehatárolásán belül esik. Ugyanakkor 2013-tól a Gödöllői járáshoz rendelték.

Szomszédos települések: Csomád, Fót, Csömör, Kerepes, Gödöllő, Szada, Veresegyház.

A Főváros közelsége és a jó közlekedési lehetőségek miatt, egyre több embert és vállalkozást vonz a település. A nagyközség határában kiépült autópálya csomópont az országos és nemzetközi vérkeringésbe is közvetlenül bekapcsolja a települést.

ÚTHÁLÓZAT

A település közúthálózat szempontjából egy főútcás szerkezetű. A település belterületét NY-K irányba a 2101 j. országos összekötő út szeli át (belterületi főút). A közút belterületi szakasza kiemelt szegély nélküli nyílt vízvezetetésű szakasz. A telkek közvetlenül a közútról nyílnak és kapubehajtóval csatlakoznak. Az út teremt kapcsolatot Gödöllővel és Fóttal és az országos úthálózat magasabb szintű elemeivel (3. sz. főút, M3).

A lakóterület déli részén halad el az M3 autópálya, mely közút a település hagyományosan beépült részét elválasztja a közigazgatási terület déli részétől. A déli területen helyezkedik el a Hungaroring autós, motoros versenypálya, és az Aquaréna akvapark, amelyek megközelítése részben a településen keresztül lehetséges az M3 autópályáról közúton (301 jelű országos közút). Délkeleten halad el a 3 számú országos főút, mely dél-keleten érinti a település külterületét.

A 2109 jelű összekötő út közvetlen kapcsolatot biztosít Szadával, de ezen keresztül közelíthetők meg a központi belterületről elkülönülő belterületek, Szentjakab Parkfalu, a Sissy lakópark és a Lake Forest (Berekalja) lakópark.

KÖTÖTTPÁLYÁS KÖZLEKEDÉS

A település központi belterületétől keletre halad el a Budapest – Gödöllő (M8) HÉV vonal, melynek 2 megállója az újabban beépült lakóterületekhez esik közel. A HÉV Budapest és Gödöllő között biztosítja a kötöttpályás tömegközlekedési kapcsolatot a szomszédos települések érintésével.

Mogyoród területét északon, egy rövid szakaszon, Csomád és Veresegyház állomások között érinti a Budapest–Vác–Vác-vasútvonal, amely a MÁV 71-es számú, villamosított egyvágányú vasútvonala.

ÖRÖKSÉGÜNK

A TÖRTÉNETI MÚLT

Mogyoród történelme egészen az őskorig nyúlik vissza. A vizsgálatok szerint a legkorábbi leletek az időszámításunk előtti 5000-tól 2000-ig tartó időszakból, a neolitikumból származnak. Ezek a tárgyak különböző csiszolt szerszámok, balták, vésők és kaparók voltak. (Farkas, 1979). A Krisztus utáni 100-110-es évekből származik a következő jelentős lelet. Ekkor a Római Birodalom része volt Pannónia, a mai Dunántúl. Több ebből az időből származó római bronzedényt találtak Mogyoródon és a környéken, ami bizonyíték arra, hogy az itt élők kereskedelmet folytattak a rómaiakkal. A honfoglalás után két nemzetség birtoka közötti határterület lehetett Mogyoród. A királyság megalapításával királyi birtokká vált.

A csata ábrázolása a Képes krónikában

Kiemelkedő történelmi esemény volt az 1074. március 14-én lezajlott mogyoródi csata, amelyben Géza és László Árpád-házi hercegek döntő győzelmet arattak a német császár által támogatott Salamon király felett, megszüntetve a hűbéri függőséget. A mogyoródi csatához kapcsolható, korban legközelebbi fennmaradt írásos emlék egy német császári oklevél 1074 végéről, mely ugyan a hely megjelölése nélkül, de Salamon vereséges ütközetéről is tudósít. Időben a következő forrásunk, mely a csatához kapcsolható maga a Képes krónika, A Gesta Ladislai regis (László király cselekedetei) 12. század eleji krónika cselekménye a mogyoródi csata köré összpontosul.

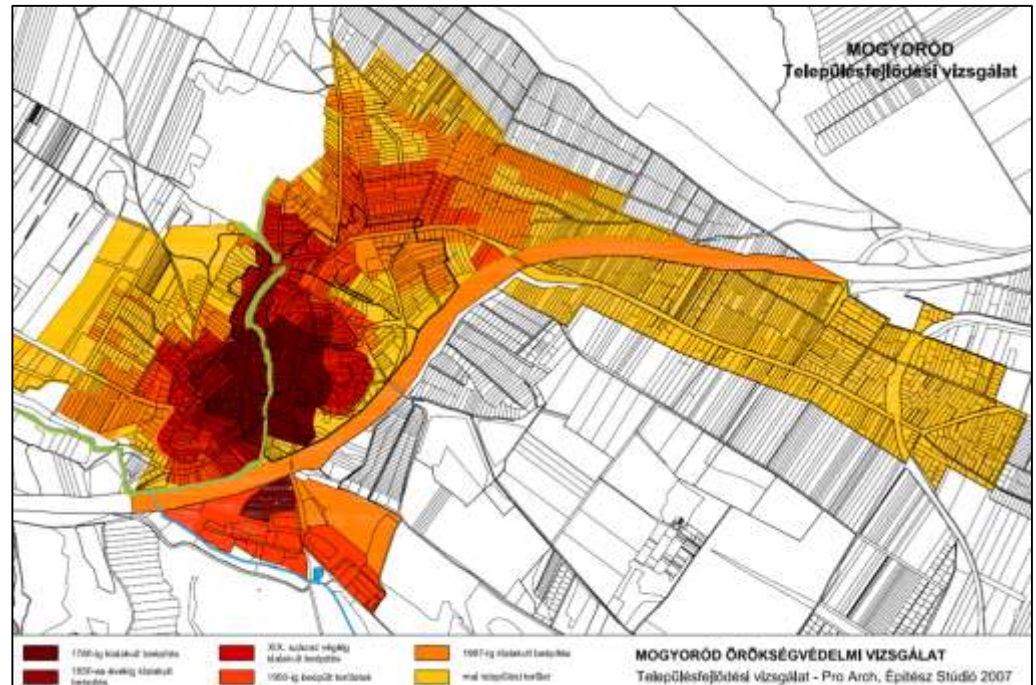

Szent László király szobra a mogyoródi csata emlékére

A csata után templom épült a zsákmányból, Szent Márton tiszteletére, amelyhez kolostor is csatlakozott. A Képes krónika szerint magát a monostort és annak apátját csak 1235-ben említi először egy pápai oklevél. Az ilyen fogadalmi templom az istentiszteletek megfelelő, napi elvégzésére épült, ezért, mindig csatlakozott a templomhoz egy monostor, amelynek szerzetesei végezték a szertartásokat, és gondozták az épületet, ami magával hozta a monostor melletti település kialakulását is. A monostort kiszolgáló jobbágyok faluja rendszerint a monostor hegyének vagy dombjának aljában kapott helyet, ahol házaikon kívül saját temetővel, néhol külön templommal is rendelkeztek. Mogyoród esetében – figyelembe véve a helyi domborzati és vízrajzi adottságokat – a középkori falu helyét a mai Dózsa György út mentén, és környékén lehet meghatározni.

1241 márciusában a tatárok a bőséges zsákmány reményében támadást indítottak a falu és kolostora ellen, majd továbbhaladtak a Duna vonaláig és Vácot foglalták el. A 14. század első harmadában a Mogyoródi apátság pusztasága is veszélybe került, de gamszentbenedeki apát és egy egri püspök munkálkodása nyomán 1338-1342 között új életre kelt. Az apátság egyre jelentősebbé vált, és mintegy hetven éves virágzás következett: 1366-ban a rendi káptalan színhelye, majd a 15. század első negyedének végéig sok ügyben – mint a pápai megbízottak – jártak el az apátok.

Valószínűleg Buda elestével egyidejűleg, tehát 1541 őszén került Mogyoród a törökök fennhatósága alá. Az apátsági vagyon ingóságai valószínűleg már 1480 körül idegen kézbe kerülve pusztulásnak indultak. Ekkor a lakosság szinte egyöntetűen református volt, mint ahogy prédikátora is: e tény is siettetette az apátsági épületek pusztulását.

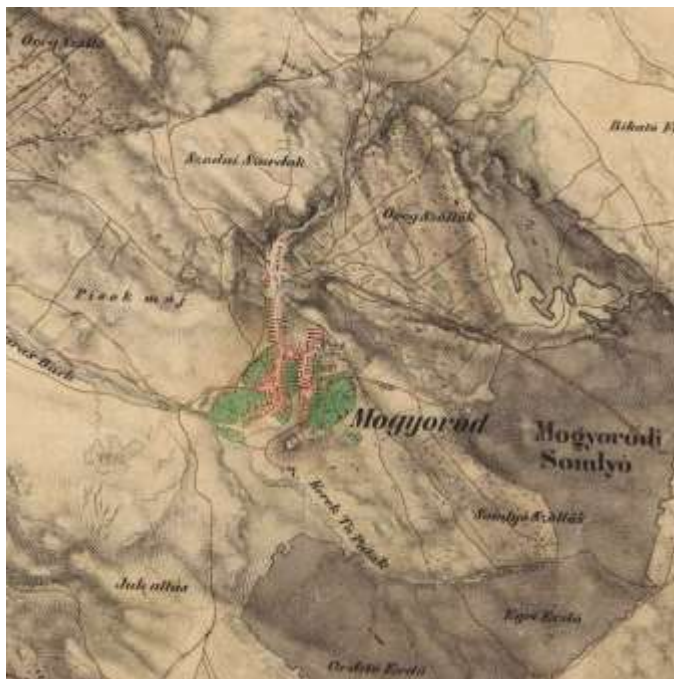

Mogyoród egyes településrészei kialakulásának kronológiája Mogyoród Örökségvédelmi vizsgálat, Pro Arch Építész Stúdió, 2007 alapján

1683-ban a település már igen gyéren lakott volt, sőt 1686-ban teljesen lakatlanná vált, majd tíz évig az is maradt, hiszen az 1690. évi népesség-összeíráson elhagyott helyként szerepel. A török kiűzése után a váci püspökség igényt tartott a területre, így került fennhatósága alá. Ezután lassacskán visszajöttek az emberek a faluba, s bár félték visszatérni elhagyott otthonukba, lassan megkezdődött a falu újratelepülése. 1721-ben a családok száma még csak 21 volt, ami 1760-ra 81 lett. 1737-ben Mogyoródon a templomon és az iskolán végeztek javításokat, 1770-ben megépült a Kálvária, majd 1771-ben új plébánia épült. (Ennek a falaihoz a monostorból bontott kőanyagot használták fel.) Az évek hosszú során folyamatos népességnövekedés volt tapasztalható, s így 1828-ra a település lélekszáma elérte az 1000-et.

I. Katonai Felmérés (1763-1787)

II. Katonai Felmérés (1806-1869)

Mogyoród az 1800-as évek végén mezőgazdasággal foglalkozó település volt. Az első világháború utáni gazdasági válság a falu lakóit is adósságba vetette. A második világháborúban többeket meggyilkoltak, sokan közülük a légitámadások áldozataivá váltak, néhányan pedig örökre eltűntek. Mogyoród tehát nemcsak szemtanúja volt a háborúnak, hanem szenvedő alanya is. Majd az 1944-es „felszabadulást” követően lassanként helyreállt a rend.

A következő nagy változás a település életében az M3-as autópálya megépülése volt 1978-ban. Ez a fejlesztés lehetővé tette a főváros gyors elérését, így vonzóvá tette a fővárosból kiköltözni vágyók számára. A másik oldalról viszont megnövelte a zajszintet, ami a mai napig problémát okoz.

Fotó: hungaroring.hu

A másik nagy változást a HUNGARORING megépítése jelentette. Az építkezés 1985 október 1.-én indult és az átadásra 1986 március 24-én került sor. Az első verseny 1986. augusztus 10-én volt. A versenyek ideje alatt több százezer ember látogat ide, ami a településre is nagy hatással van. 2003-ban épült fel az Aquarena a HUNGARORING szomszédságában, ami nyaranta vonzza ide a kikapcsolódni vágyókat. (forrás: wikipédia)

Fotó: aquarena.hu

ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK

MŰEMLEKEK

A **Kálvária** barokk stílusú épület volt, 1770-ben épült. Ovális alaprajzú kápolna körül két íves felvezető lépcső volt. A baloldalon falfülke volt. A keresztek körül a két lator figurája hiányzik, Krisztus szobra fémből (ónból?) öntött. A téglából falazott, profilált, félköríves nyílású. sátoztetős stációk az 1900-as évek elejéről származhattak. Sajnos a közelmúltban a boltozata beomlott, ezért elbontották. Jelenleg egy kereszt látható a kápolna helyén.

A **Római katolikus templom**ot 1749-ben szentelték fel Szt. Mihály főangyal tiszteletére. Althan Mihály váci püspök költségén épült, részben a török alatt elpusztult árpádkori mogyoródi bencés apátság köveiből. A szabadon álló, nyeregzetűvel fedett, egy homlokzati toronnyal ellátott, egyhajós barokk templom az 1909-1910-es években keletről kereszthajóval bővült. A díszetlen nyugati homlokzat egyszerű kialakítású: a templom szélein és a bejárat két oldalán lizénák futnak a párkányig, két oldalt szoborfülkékkel, bennük provinciális barokk szobrokkal. A négyzet, majd mind a négy oldalt szögletes sarkú, íves harangablakokkal tagolt toronytesthez az oldalsó oromfalak egyenes kulisszafalazattal csatlakoznak. A hagyományos hullámtagos toronysisak egyszerű, csúcsíves, nyilvánvalóan nem eredeti.

A belső tér három szakaszos, hevederes, csehsüveg boltozattal fedett. A főoltár-együttesben Bebo Károly magas minőségű, festett-aranyozott, 18. századi Szt. Mihály arkangyal szobra áll. A főhajó két boltszakaszát Böszörményi Schwarz János 1930-as secco falképei díszítik. A kereszthajó ÉNy-i pilléréen historizáló szószék található, mely a csillárokkal, a gyóntatószékekkel, padosorokkal és egyéb templomi felszereltséggel együtt zömében az ezerkilencszázötvenes évekbeli átalakításokkor kerülhetett a templomba.

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

A templomkertben áll **Nepomuki Szent János** 1770-es években emelt, műkő posztamensen álló egészalakos szobra.

A **plébániaház** az 1770-es években Migazzi Kristóf váci püspök építtette (eredetileg talán vadászkastélynak), később átépítették. A templom mellett, az utcavonallal párhuzamosan áll. Homlokzatait egyszerű, szalagkeretes ablakok és osztópárkány tagolják. Az épületre merőlegesen áll a hosszú, nyeregtetős, egykori istállóépület.

HELYI VÉDELEM

PINCESOR

SZENT LÁSZLÓ KILÁTÓ ÉS KÁPOLNA

A Mogyoródi lakosokban él az alapító Szent László tisztelete, jó példa erre az évente megrendezett Szent László Hét és a magyar millennium évében a faluban állított szobor, amely lovagkirályunkat ábrázolja. Róla nevezték el a Makovecz Imre tervei alapján épülő kilátót és kápolnát is.

A 310 méter magas dombon, a Somlyó-hegyen a faszindelyes kilátót 2000-ben kezdték el építeni, a bő évtizede leégett korábbi épület helyére. Az új építmény megvalósításának ötlete a Mogyoródi Nőegylettől származik. Sikerült megnyerniük az építész rokonszenvét, aki ingyen vállalta a munkát, mi több, egy kápolnát is tervezett a torony mellé, hogy ne csak kirándulóhelyé, hanem kultikus helyé is váljon a Somlyó. A kápolna a torony tővéből nyílik, a tervező elképzelései szerint föld borítja.

A magánszemélyek és a vállalkozások felajánlásai mellett a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma is hozzájárult a költségekhez. Az építkezés nagy összefogással zajlott, az emberek örömmel jártak fel a dombra, hogy társadalmi munkában segédkezzenek, aminek hatalmas közösségformáló ereje volt. Bontott téglából húzták föl a falakat, a kovácsoltvas kapukat és ablakrácsot is ingyen készítette egy mester, ugyanúgy, ahogy a kápolnába került két és fél méter magas Szent László-szobrot, amelyet a helyi műkedvelő fafaragó, Sebestyén Zoltán készített. A kilátó tetejére kereszt került.

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

KARAKTERHORDOZÓ ÉPÜLETEK

Mogyoród területén jellegzetesek a hagyományos falusias, utcára merőlegesen álló, hosszúházak vagy utcával párhuzamos tetőgerincű kisvárosias háztípusok, melyek megőrizték eredeti formájukat, tömegarányukat, utcai homlokzatukat, építészeti kialakításukat.

A település jellegzetessége a háromosztatú homlokzat, mely Magyarországon nem szokványos. Két ablak és a tornácon a bejárat volt a három utcai nyílás egykor, mára a legtöbb házon az ajtót lezárták, a tornácot beépítették.

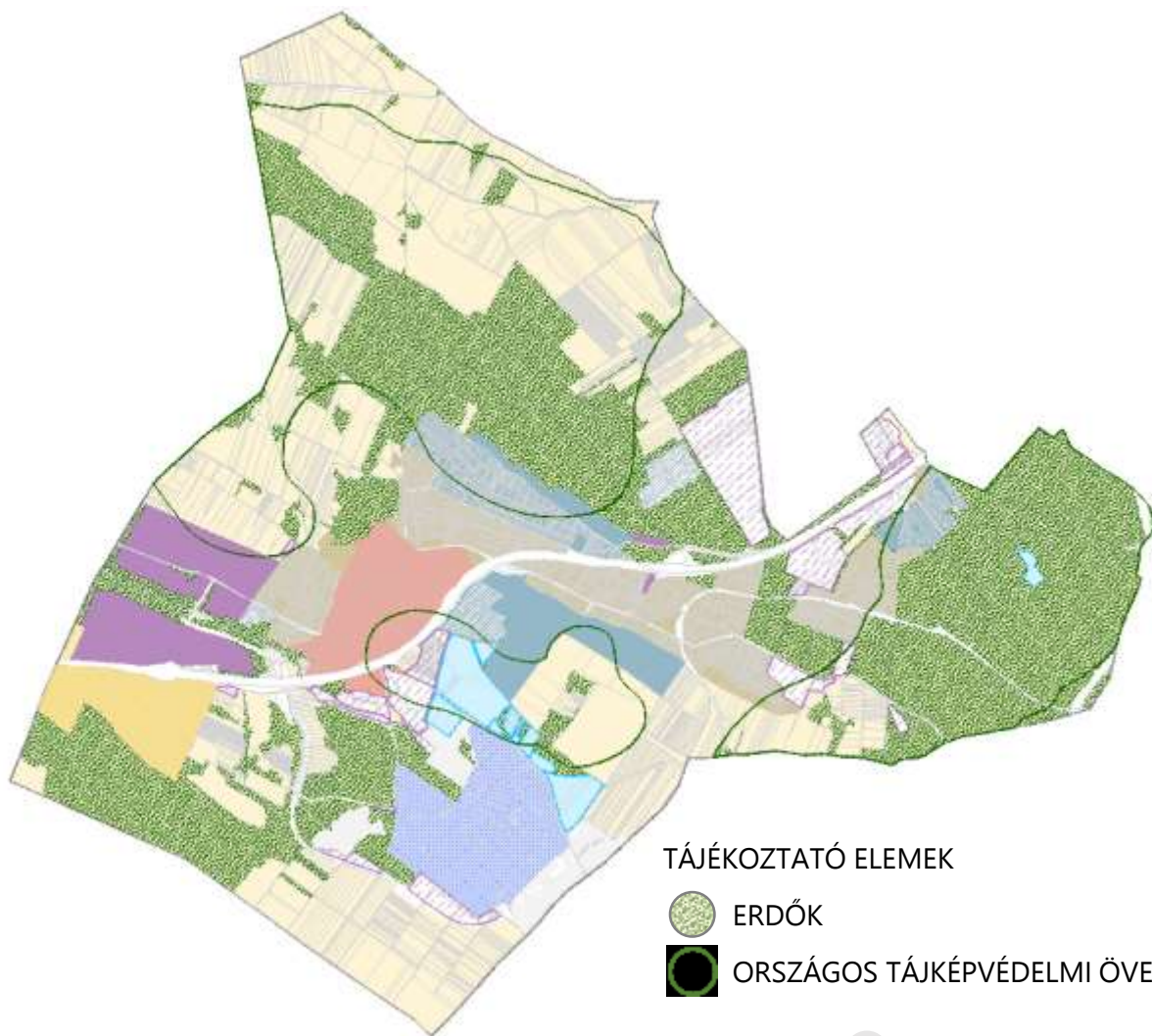

photo: Robert Némethi

Panadea.com

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ, ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK BEMUTATÁSA

A TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA:

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

- 1 ÖREGFALU
- 2 ÁTALAKULÓ LAKÓTERÜLETEK
- 3 ÁTALAKULÓ GAZDASÁGI TERÜLETEK
- 4 KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

ÁLTALÁNOS TERÜLETEK

- 5 TÁJTERÜLET
- 6 KUKUKKHEGY
- 7 KIALAKULT LAKÓTERÜLETEK
- 8 ÁTALAKULÓ LAKÓTERÜLETEK
- 9 KIALAKULT GAZDASÁGI TERÜLETEK
- 10 HUNGARORING
- 11 KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

1 ÖREGFALU

A faluszerkezet kialakulását a természeti adottságok, a domborzat és a patakmedrek alapvetően meghatározták. A község szervesen beépült az őt körülvevő tájba, a településképnek része volt a patak, a meredek löszfalak, a távolban látszó hegyhátak. A patakvölgyek, dombhátak jelölték ki az építési lehetőségeket, határozták meg az utcák vonalvezetését. A falu egyik jellegzetessége a geológiai adottságokból származik: a lösz- és tufafalak, amelyekbe már régóta pincéket vájtak.

Domborzati viszonyok (Mogyoród Örökségvédelmi vizsgálat, Pro Arch Építész Stúdió, 2007)

A falu a patakra, vízfolyásokra van felfűzve. A vízfolyások látványa, a vizek felszín- formáló tevékenysége ma is meghatározza a község életét. De a patakmedreket több helyen befedték, leburkolták, illetve elhanyagoltan rejtőznek a kertek végében.

A Mogoródi patak ma a kertek alatt folyik. Találkozási pontjait a faluval a hidak adják: két autóshíd és három gyalogoshíd megy át fölötte. Az új főtér kivételével a hidak nem hangsúlyozottak, és nincs gyaloglásra alkalmas közterület a patakmeder mellett. A Főtér után a patak a Fóti úttal párhuzamosan folyik. Az útról nézve egy rendezetlen erdős terület látható, amit egy forgalmi védőkorlát választ el az úttesttől. A több száz méteres szakaszon út és erdő, falu és patak egymás mellett halad, de nincsen határozott kapcsolat a kettő között.

A település történeti kialakulása során az utak kereszteződésénél háromszögletű terek alakultak ki. Az utcák kiteresedtek az útelágazásokhoz kapcsolódva, vagy a terepviszonyok miatt vett kanyarokban. Többnyire a beépülés növekedésének ritmusát is jelzi egy-egy ilyen tér.

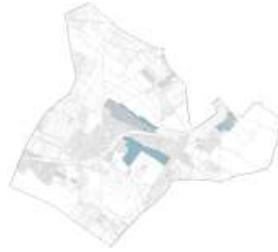
Térszerkezeti struktúrák: háromszögletű teresedések (Mogyoród Örökségvédelmi vizsgálat, Pro Arch Építész Stúdió, 2007)

Ezek a kis terek egyedi arculatot kölcsönöznek a településnek. Korábbi funkciójuk lehetett a nagyobb utak találkozásánál árucserélő vagy pihenőhely, mázsa tér vagy egy kis közösség kútja állt rajta. Néhol kőkereszt áll vagy csak egy terebélyes fa, több esetben kilátópontok is voltak. A tereken lévő zöldfelületeknek településökológia szerepe is van: a csapadékvizet elnyelik, megtartják, lélegző és árnyékot adó növények borítják őket és ezzel a helyi klímát pozitívan befolyásolják.

2 ÁTALAKULÓ LAKÓTERÜLETEK

Mogyoród településképi szempontból meghatározó átalakuló lakóterületei a Ródi vágás, a Berektető, a Pisokmáj és Szentjakab II. üteme és a Sissy lakópark.

A Ródi vágás a Panoráma út és a Gödöllői út közötti jelenleg még beépítettlen észak-keleti domboldal. A terep erősen lejt. Ehhez kapcsolódik a hegygerinc másik oldalán a sokkal kisebb meredekségű dél-nyugati lejtő. A terület karéjt alkot a Somlyó hegy kiemelkedő kúpja körül.

A Pisokmáj a Nagyhomok-hegy dél-nyugati meredek lejtője, neve is valószínűleg innen ered (pisok=homok, máj eredetileg mál lehetett, ami napos domboldalt jelent). A korábbi szőlők zártkertekké, majd üdülő, később lakótelkeké alakultak, de az úthálózat és a telkek jellege a korábbi szőlőhegyével azonos. A Pisokmáj felett húzódó Berektetőt korábban erdő borította, a telekszerkezetet mostanában alakították ki.

A korábban Mogyoródtól elkülönült Szentjakab egy része a XX. század utolsó évtizedében beépült. Környékén újabb fejlesztések indultak.

3 ÁTALAKULÓ GAZDASÁGI TERÜLETEK

Ezek a településképi szempontból meghatározó gazdasági területek közvetlenül az ökológiai folyósó mellett húzódnak, részben tájképvédelmi területen. A település keleti kapujából jó rálátás adódik a Mogyoródi patakot kísérő völgyre, ezért településképi szempontból kiemelt figyelmet érdemelnek.

4 KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

A településképi szempontból meghatározó különleges területek jellemzően fekvésükből adódóan meghatározó és tájképvédelmi területen fekvő összefüggő területek. Ide tartozik az Aquapark területe és környéke.

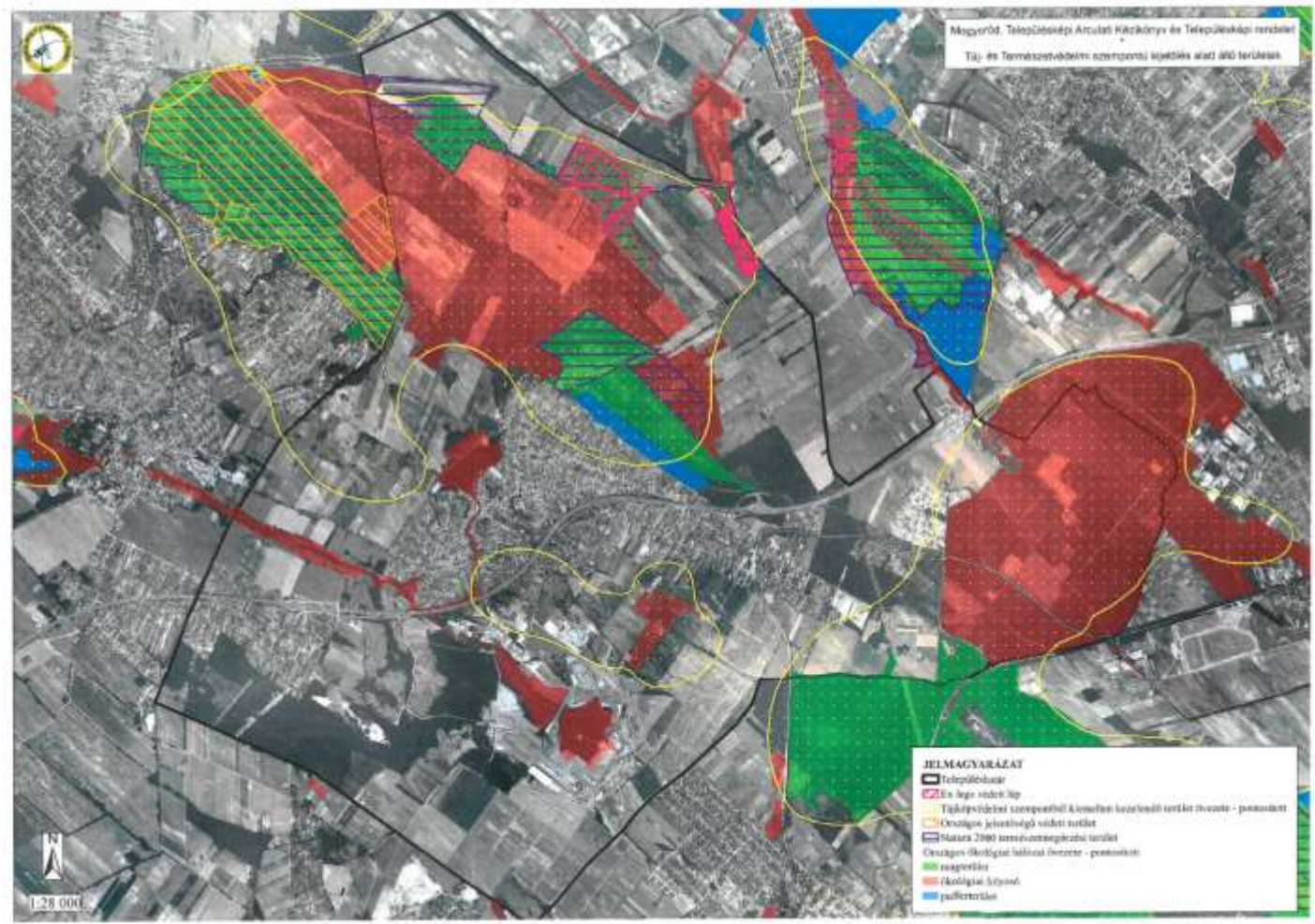

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

ÁLTALÁNOS TERÜLETEK

5 TÁJTERÜLET

A tájterület erdőkből és mezőgazdasági területekből tevődik össze. Natura 2000 terület található itt, és két forrás is ered a közigazgatási határon belül. A déli részen van két bányaterület.

6 KUKUKKHEGY

A Kukkhegyi kertes övezet az M3 autópálya 2 oldalán, Fót hasonló jellegű területével határosan helyezkedik el. A két oldal feltárását az autópálya-csomópont, illetve a két oldalt összekötő felüljáró biztosítja. A jellemzően 10 m-es átlagszélességű és 100-150 m hosszúságú csíkparcellák a megváltozó igények hatására arányaiban kezdtek megváltozni. Sok helyen találkozunk telekösszevonással a szélességi méret növelése céljából, illetve telekosztással a felesleges hosszúság csökkentése érdekében. Ugyanakkor az elszórtan megváltozó telekalakzatokat nem követte a feltárás tervszerű módosítása. Így zezugos, zsákutcákkal teli úthálózat alakult ki. Ez a folyamat várhatóan ebben az irányban folytatódhat. Sok helyen találkozhatunk már átlagosan 20 x 40 m-es, általában 800-1000 m²-es telkekkel, ami leginkább a kertvárosias beépítésre jellemző.

7 KIALAKULT LAKÓTERÜLETEK

Az általános kialakult lakóterületek Mogoródon az Árpád vezér út – Mátyás király út és a sportpálya környéke, a Gödöllői úttól északra fekvő terület és a Ródi vágás északi része. Illetve ide tartozik még az un. Tölgyes és Szentjakab első ütemben elkészült, kialakult része. Ezek olyan kialakult területek, ahol a telkek nagyrésze beépített, az utcaképek kialakultak. Amennyiben felújítás, vagy új építés fordul elő, akkor a környezethez illeszkedést kell szem előtt tartani.

8 ÁTALAKULÓ, TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL NEM MEGHATÁROZÓ LAKÓTERÜLETEK

Ezek a területek a Lake Forest Villapark (Berekalja), a Ródi dűlő, illetve a Pataksor átalakuló, településlépi szempontból kevésbé kitett helyen fekvő területek.

Önálló, más beépítésekhez szervesen nem kapcsolódó beépülő területe a településnek a Lake Forest Villapark, melynek szabálytalan, jellemzően trapéz telkei nagyméretűek, 1000 m feletti. Az új épületek az aktuális építészeti trendet követik. A lakópark közforgalom elől elzárt, erdővel körülvett terület, így látványa nem sok helyről tárul fel.

A Ródi dűlő - Hangulat utca környéke zártkertből átalakuló terület, amely korábban szervesen kapcsolódott a faluhoz, mígnem az autópálya el nem vágta tőle. Domborzata változatos, a Ródi utca vizek által vájt mély völgyére néző domboldalakkal.

A Pataksor a Fóti út déli oldalán tervezett kisvárosias, akár társasházak építésre is alkalmas, még beépítetlen terület a Fóti út és a Mogyoródi patak között.

9 KIALAKULT, ÉS TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL NEM MEGHATÁROZÓ GAZDASÁGI TERÜLETEK

A kialakult gazdasági területek a főváros felől érkeve a Kukukkhegyi lehajtótól a központ felé haladó út két oldalán, a Kerek-tó mellett települt korábbi TSZ központ helyén és környékén helyezkedik el. A másik terület a Szada felé eső településhatáron, a Hosszú-dűlőben völgyi fekvésű, erdőkkel takart tervezett gazdasági terület.

10 HUNGARORING

a Hungaroringet rekordidő, nyolc hónap alatt építették fel, ennek köszönhető, hogy 1986. augusztus 10-én megrendezték az 1. Magyar Nagydíjat. A pályát ezután kétszer építették át – először 1989-ben, majd pedig 2003-ban. A pálya hossza eredetileg 4014 méter volt, majd 3975-re csökkent, s több mint tíz éve már 4381 méteres pályán száguldanak a világ legjobb autóversenyzői.

11 KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

A településképi szempontból nem meghatározó különleges területek jellemzően a HUNGARORING versenyéhez kapcsolódóan, részben korábbi bányák helyén tervezett rekreációs területek.

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

AJÁNLÁSOK

Ebben a fejezetben nem az a cél, hogy a felsorakoztatott ajánlásokkal egyoldalúan leszűkítsük az építészeti lehetőségeket, hanem szeretnénk bemutatni néhány tipikus hibát, melyek elkerülése egyértelmű szándékunk.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

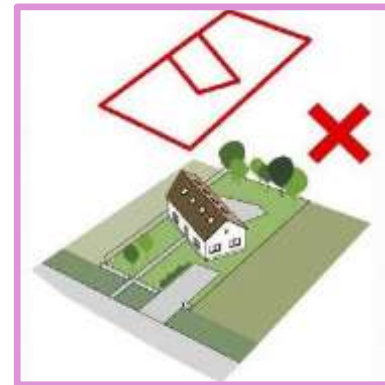
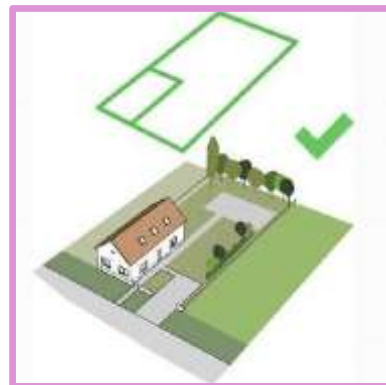
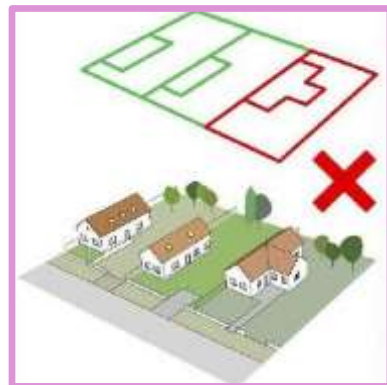
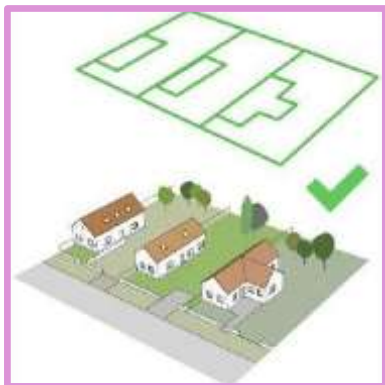
1 ÖREGFALU

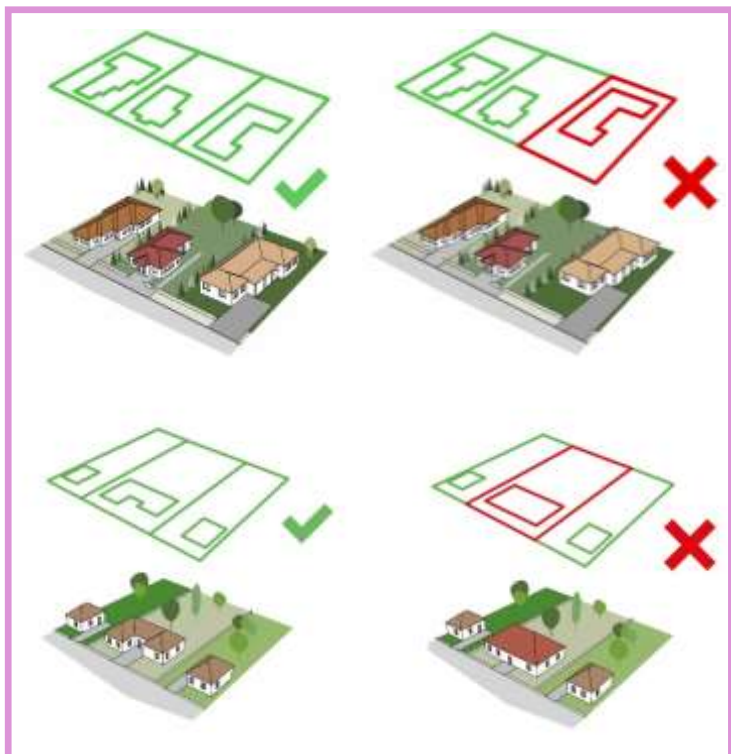
Mogyoród legöregebb részén van számos a településre jellemző, karakterhordozó épület, melyek megőrzése fontos a település identitásának szempontjából. Lehetőség szerint ezeknél az igyekezzünk nem átalakítani az eredeti homlokzati nyílásrendet, anyaghasználatot. A homlokzatokon javasoljuk a fa, kő, nyers téglaburkolatokat és a fa nyílászárót, mivel ezek használatával jobban tudunk a hagyományos épületekhez illeszkedni.

TELEPÍTÉS

A családi házak telepítése jellemzően oldalhatáron álló és a telken belüli elhelyezkedése utcára merőleges rendszerű, míg a kialakult előkert az egyes utcákban 0-5 méter közötti. Ezekon a területeken a nem utcára merőlegesen telepített, vagy az indokolatlanul az utcavonalától hátrahúzott családi házak telepítése nem javasolt.

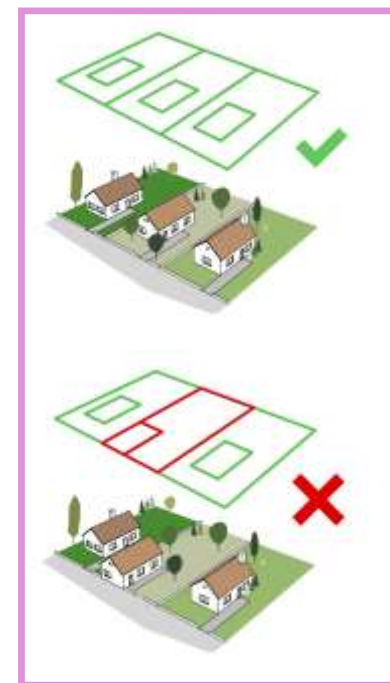

Az Öregfalu azon részein, ahol nincs kialakult utcakép, a szűkebb mikrokörnyezethez szükséges alkalmazkodni. Az egységes utcavonallal beépült részeken természetesen a kialakult utcavonalon kell álljon minden épület.

Mivel napjainkban nagyban eltérő lehetőségek és funkcionális igények jellemzik az építetőköt, nem célszerű túlzóan kötött telepítési és tömegformálási kikötéseket tenni. Törekedni kell azonban a túlzó, tömegében, arányaiban a közvetlen környezetét nem figyelembe vevő épületkialakítás elkerülésére.

Elsősorban itt az Öregfaluban alakult ki az oromfalas, az utcára jellemzően merőleges gerincű tetővel építés, emellett nem kirívó az utcai homlokzatnál kontyolt tető sem.

TÖMEGFORMÁLÁS

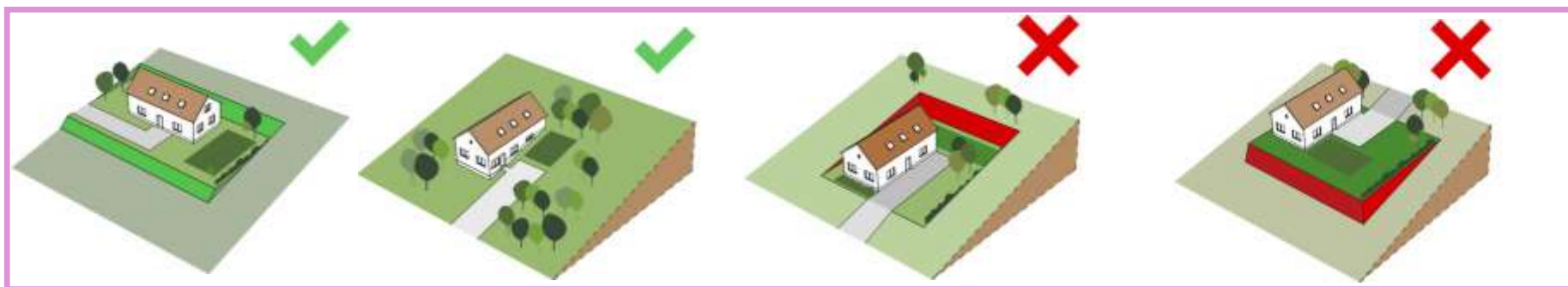

Azokban az utcákban, ahol kialakult utcakép van, ezt, mint értéket vegyük figyelembe. Arra kell törekedni, hogy a kialakult struktúrát nem sértve, ahhoz alkalmazkodva, de igényeinket mégis szem előtt tartva tervezzük meg a felújításokat, bővítéseket vagy az új építéseket. Ennek értelmében az utcafrontra néző épületrésznek szükséges követnie –ahol van ilyen, a már kialakult beépítést. Ez nem jelenti azt, hogy például az oldalkert fele, még ha nem is volt jellemző, ne lehessen bővíteni.

TEREPALAKÍTÁS

Mogyoródon a település teljes területén jellemző, hogy a telkeken van szintkülönbség, ezért fontos az épületek terepre illesztése.

MAGASSÁG

Az ajánlott tetőhajlásszög minden településrészen más és más, a környezettől, a domborzattól és a kialakult arculattól függően. A döntésünket sok minden befolyásolhatja, pl. a magasabb tető alatt beépíthető a tetőtér, így nagyobb kertünk maradhat, viszont a laposabb tető kisebb árnyékot vet. A tetőhajlásszög jellemzően meghatározza az utcaképet, ezért annak illeszkedése a meglévő állapothoz fontos cél kell legyen.

A lakóépületek jellemzően földszintesek, de a még jellemzően földszintes részekben is előfordul a tetőtér beépítése, illetve a kétszintes beépítés is megjelenik. Ezekben a területeken új épület elhelyezésekor nem javasolt a kialakult mikrokörnyezettől jelentősen eltérő épületmagasság alkalmazása.

TETŐHAJLÁSSZÖG

SZÍN

Az anyaghasználat terén biztos, hogy nem lehet települési szinten preferált anyagokat, színeket meghatározni, de talán erre nincs is szükség, hiszen a változatosság is része kell legyen a településképeknek. Ezzel együtt több természetes, vagy természetes hatású anyag (fa, tégl, kő, cserép, stb.) megjelenése garantálhatja a településképhez való ideális illeszkedést. A színeket illetően általános szabály, hogy akkor illeszkedik jól az épületünk a környezetébe, ha a tetőn természetes színeket használunk (ilyen a vörös, a szürke és a barna is), a falakon pedig kerüljük az élénk, telített színeket.

Az illeszkedő színvilág és anyaghasználat meghatározásakor érdemes megvizsgálni az adott ingatlan körüli utcaképet és közvetlen mikrokörnyezetét is. Ha a szomszéd épületek világosak, mi is ilyet válasszunk. Ha az utcában több sötét ház is van, akkor alkalmazhatunk telítetlen sötét tónusokat. Mindig jó választás az anyagok természetes színe.

TORNÁC, FEDETT TERASZ

A hagyományos építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oszlopos tornác. Mogyoródon a régi házak egyszerűek, a tornác oszlopai minimálisan díszítettek. Mégis építhetünk bátran tornácot! A tornác védetté teszi a bejáratot, átmenetet képez a kint és a bent között, végighaladva rajta felkészülünk a megérkezésre. Nyáron árnyékol, télen véd a hótól. A tornáccal megtakaríthatjuk az előtetőt. Megszélesítve, vagy a formát terasz fedésként használva egyszerre mai és hagyományos lehet a házunk.

AJTÓK, ABLAKOK

Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják. A zárt épülettömeeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A magyar hagyományos homlokzatok zártak. Az utcára néző ablakaink még ma is általában kisebbek. A kert felé nyugodtan szakadjunk el a hagyományoktól, és nyissunk nagy ablakokat, ajtókat, különösen, ha jó tájolású a kerti homlokzatunk.

A nyílászárók tervezésekor alaposan gondoljuk át igényeinket: más-más nyílásrendet kell tervezni, ha spalettát, és mást, ha pl. redőnyt szeretnénk. A felfnyíló spaletták helyett divatosak, és széles nyílások esetén praktikusak az eltolható spaletták, árnyékolók. Az üvegfelületek árnyékolása legyen a terv része!

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Mogyoródon a hagyományos épületek többségének jellemzően vakolt téglafalazata van. A tetőket égetett kerámia cseréppel fedik. Az épület és a kerítés egyes részein használhatunk követ, a tető egyes részein fémlemez fedést. A fa szép anyag, de elég, ha az oromfal, nyílászárók spalettáin és a kerítéseken alkalmazzuk.

Az anyagok megválasztásánál mindig vegyük figyelembe, hogy mennyi energiánk van a fenntartásra. A fa felületeket 2-3 évente át kell festeni, de megfelelő kezelés mellett, több száz évig is használhatóak, a műanyag építőanyagok élettartamára pedig nincsenek megbízható adatok. Szintén átgondolhatjuk, hogy a felhasznált építőanyagok elbontása majd mennyire fogja szennyezni a környezetet. A természetes kő és téglaburkolatok szép kiegészítők a vakolt felületeknek.

RÉSZLETEK

Az egyszerű, de igényes, jól kitalált, szépen megépített részletek eleganciát és igényességet sugallnak, érdemes rájuk figyelmet fordítani. Ez egyaránt igaz lehet a lakóépületekre és egyéb gazdasági, vagy más funkciójú épületekre is. Egy-egy burkolat, eresz, tetőcsatlakozás, párkány részlet minőségi kialakítása és anyaghasználata díszítőelemként is működik. Ezzel együtt az öncélú és túlzó díszítőelemek kerülését javasoljuk.

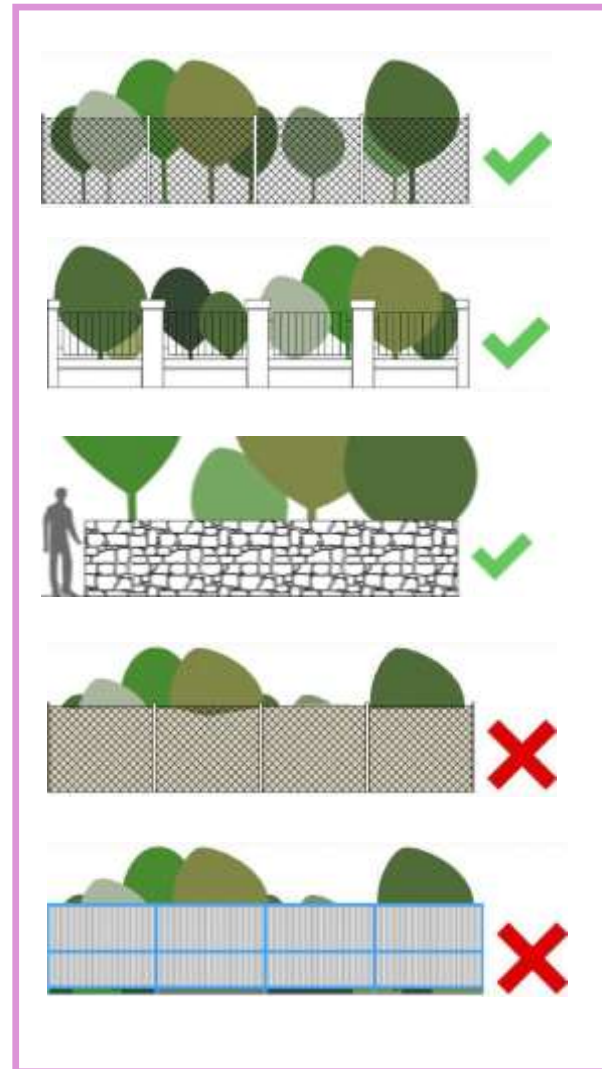

KERÍTÉSEK

Az Öregfalú területén a kerítések döntő többsége igényesen, szépen elkészített térelhatároló. A kerítést ugyanolyan odafigyeléssel kell megtervezni, mint az épületet, lehetőség szerint azzal együtt. A kerítésnél alkalmazhatjuk ugyanazokat az anyagokat, amiket az épületen használtunk, ezzel egységes megjelenésű lesz a „birtokunk.”

A kerítésnél még inkább igaz, hogy hangoljuk össze a szomszédokéval, mind magasságban, mind színében.

Jó, ha a kerítés nem teljesen zárt, hanem részben, vagy egészben áttört. Ha szeretnénk látni, hogy ki érkezik hozzánk, legyen a kapu is átlátható.

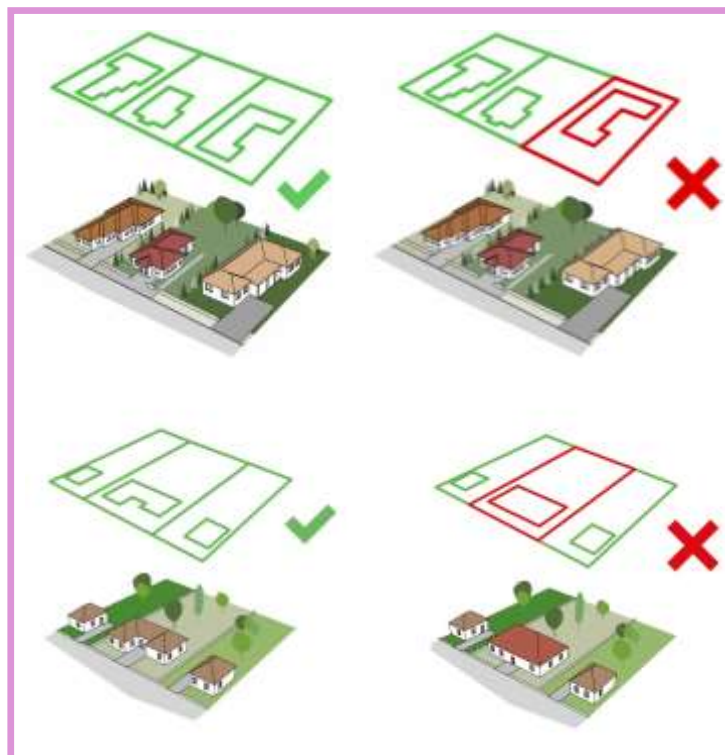

2 TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÁTALAKULÓ LAKÓTERÜLETEK

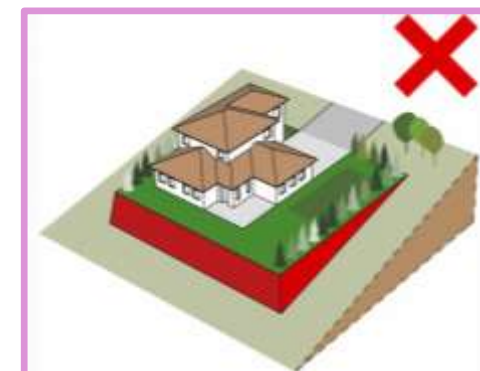
Mogyoród átalakuló lakóterületei közül meghatározó: **Berektető, Pisokmáj, Ródi vágás** és **Szentjakab** újabban beépülő területei.

Az újonnan beépülő településrészekben, ahol nincs kialakult utcakép, a szűkebb mikrokozmoszhoz szükséges alkalmazkodni. Mivel napjainkban nagyban eltérő lehetőségek és funkcionális igények jellemzik az építetőköt, nem célszerű az épületekre túlzóan kötött telepítési és tömegformálási kikötéseket tenni. Törekedni kell azonban a túlzó, tömegében, arányaiban a közvetlen környezetét nem figyelembe vevő épületkialakítás elkerülésére.

Az átalakuló területek egészére jellemző a telkeken belüli jelentős szintkülönbség, ezért fontos, hogy az épületek megfelelően legyenek a terepre illesztve.

3 ÁTALAKULÓ GAZDASÁGI TERÜLETEK

A településképi szempontból meghatározó, átalakuló gazdasági területek Mogyoród azon területei, melyek egyrészt közel helyezkednek az ökológiai hálózat területeihez, másrészt a domborzati adottságuk, elhelyezkedésük miatt jól láthatóak a település több részéről, illetve az utakról.

Az épületek környezetbe illeszkedését megfelelő, az épületet eltakaró növényzet ültetésével is segíthetjük.

4 KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

Ezen a Országos Tájképvédelmi terület Övezetében tartozó különleges területeken kiemelten fontos, hogy az épületek illeszkedjenek a tájba.

KERTEK

A kertek kialakításánál legyen elsődleges a meglévő fák megtartása, különösen ha ezek jó állapotban levő, a helyi adottságokat jól tűrő koros fák. Az új fák telepítésekor jó választás lehet, ha a meglévőkhöz hasonlóakat ültetünk.

Ha elég nagy az elő- és/vagy oldalkertünk, akkor telepítsük ide a nagy fáinkat, kevésbé fogja zavarni a szomszédot, és az utca képére is jótékony hatású. Az árnyékos előkertben nyílhatnak a tavaszi virágok (ekkor meg nincs árnyék), és az olyan hálás növények, mint a hortenzia, árnyékliliom, petúnia.

JÓ PÉLDÁK

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

Pillangó Óvoda

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

photo: Robert Németh

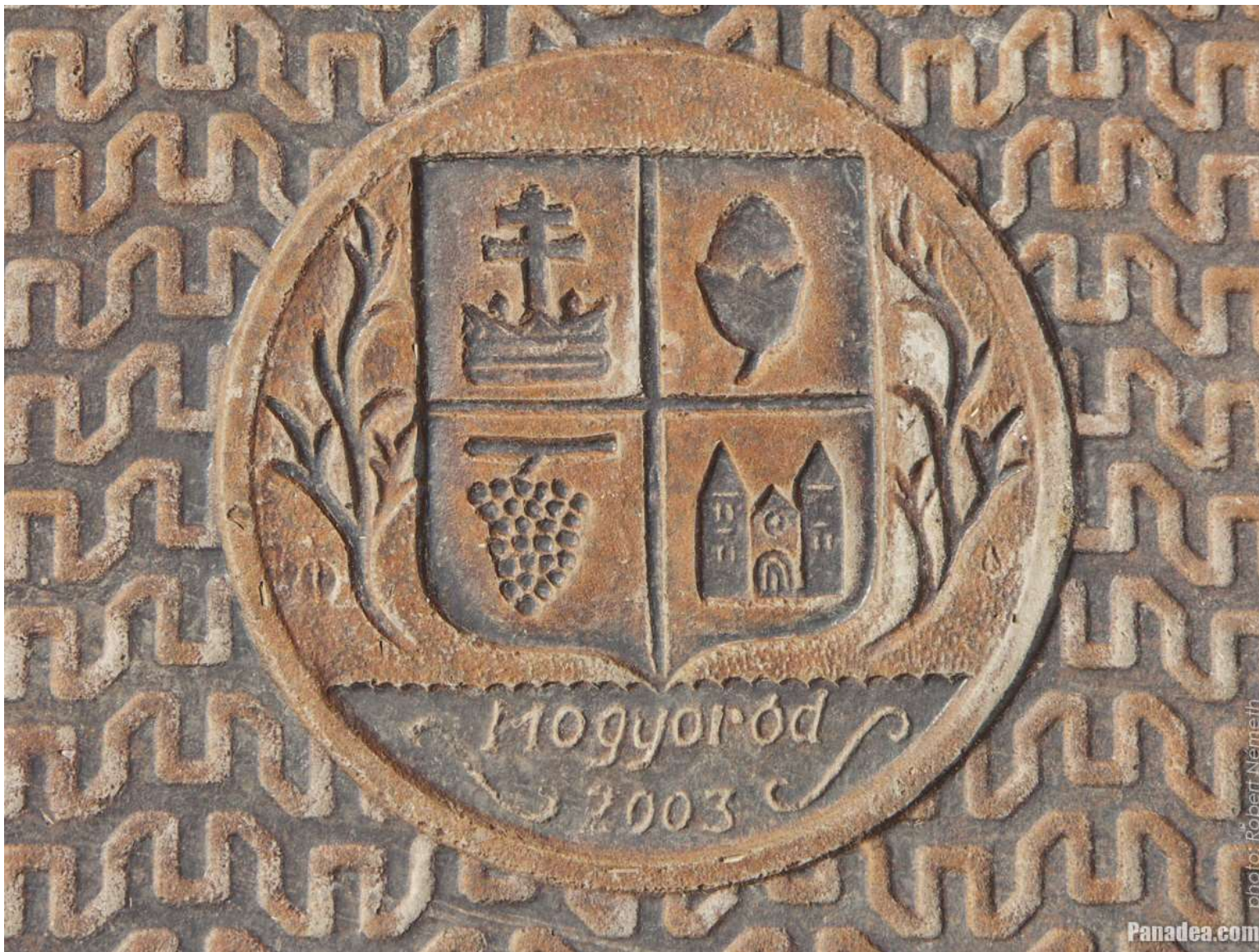

JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK

Buszmegálló

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

Csatorna fedlap Mogyoród címerével

Fotó: www.panadea.com/mogyorod

IMPRESSZUM

MOGYORÓD NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.mogyorod.hu

Postai cím: 2146 Mogyoród, Dózsa György út 40.

E-mail: mogyorod@mogyorod.hu

Telefon: 28/ 540-716

Polgármester: Paulovics Géza

SZERKESZTETTE: Franta Eszter

FOTÓ: Nemesánszky Ildikó és Franta Eszter

Külön köszönetemet szeretném kifejezni **Németh Róbert**

/www.panadea.com/ felé, aki lehetővé tette számomra fényképei felhasználását!

Ahol más harmadik féltől származó képanyag került felhasználásra ott a forrás jelzésre került.

A történelmi térképek forrása: mapire.eu/hu

A kiadvány készítése során felhasználtuk a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. által biztosított ábrákat.